

En lykke som holdt

af Jørgen Nielsen

Ude ved heden boede Marinus. Han havde et lille husmandssted med to køer og en so og nogle får og lidt fjerkræ; heste havde han derimod ikke selv, han lejede et spand hos en af naboerne de få gange om året, han havde brug for heste. Det hele kunne lige gå rundt for ham, han var nøjsom. Han var rask og stærk, og glad var han da egentlig også. Men han var alene. Han var kun femogtyve år, da han fik ejendommen, så han kunne endnu nå at blive gift mange gange, som folk sagde. På den anden side var der noget vist påfaldende i, at han erhvervede sig hus og hjem uden at have planer om snarligt giftermål, og det havde han ikke, så vidt man kunne skønne. Bange for piger var han vistnok på en måde. Trods hans ungdom og kvikhed forestillede man sig nærmest, at han ville gå og blive en sær gammel pebersvend med tiden. Lidt sær, syntes man, han var, ikke ret meget sær, men ganske lidt. Egentlig var han køn, og han havde et muntert og frimodigt væsen, men han faldt alligevel ikke rigtig til noget steds.

Marinus var imidlertid ikke nogen eneboernatur, han kom meget hos folk på egnen og var velset alle steder, om end det lå i luften, at han var lidt for sig selv. Han snakkede for højt, han markerede sit vid for kraftigt, han lo med selv. Der var ligesom for meget dagslys over ham efter egnens smag. Han var ikke tør og afdæmpet og lurende som almindelige mandfolk, der gik så stille omkring med deres stærke hensigter. Han flirtede godt nok med pigerne, men han gjorde det for tydeligt. Det var udvendighed, det var en slags bluff; han ville ligesom vise, at han kunne og turde, men han kom ikke videre. Han betænkte sig og kneb udenom, når det så ud til at skulle blive alvor.

Men han fandt sig alligevel en pige. Hos en af sine naboer, en gårdejer, mødte han en sommer en ung pige, Ellen, som var datter af en af naboenes gode venner, en tømrer i en by nordpå; hun holdt ferie der på gården. Hun havde ellers plads som ekspeditrice i en lille forretning i den pågældende by.

Det blev med det samme til forelskelse imellem de to unge. For Ellen var Marinus ikke skæmmet af egnens snævre og aldrig korrigerede forestillinger om, hvordan en ung mand rettelig burde være og opføre sig i stort og småt. Måske så netop hun ham, som han var. Hun syntes i hvert fald, at han var den rigtige, Marinus var helt ør af forelskelse. Ellen var ingen skønhed, hun var ret almindelig af udseende, men hun var så bedårende kvindelig og naturlig, syntes Marinus, hun var så åben og så

god. De forstod straks hinanden. Og alligevel var der en sød fjernhed imellem dem, og den blev til lykke.

Altfor snart rejste Ellen tilbage til sin by, men de havde lovet hinanden meget forinden. De skulle skrive flittigt til hinanden, og de skulle mødes igen næste sommer.

Og nu havde Marinus noget at leve på. Han var så lykkelig, at alle kunne mærke det på ham, skønt han søgte at skjule det. Men han havde ikke evne til at skjule sådan noget, det var det sære ved ham. Folk smilede lidt ad ham og drillede ham nu og da. Disse drillerier forøgede blot hans glæde, gjorde den virkeligere. Langt borte i en by gik hans pige. Det var sødt at tænke på. Vel havde han ikke fået nogen af de unge piger på egnen, men nu havde han en pige i en fremmed by, som han aldrig havde set, og som han derfor så i et strålende skær. Lidt stolt var han også. Når alt kom til alt, så var det hvermands sag at få en kone hjemme fra sognet. Men en helt fremmed pige ... det forudsatte noget særligt. Der måtte alligevel være noget ved ham.

Han havde kysset hende nogle gange. Han levede det om igen i mindet. Alt fra disse eventyrlige sommerdage levede han om igen i mindet. Hans lange og ensomme vinter blev fuld af sommer derved. Og hun skrev breve til ham, som hun havde lovet. Hun hørte ikke til dem, man ikke kunne stole på.

Og Ellen kom igen næste sommer, og deres kærlighed fæstnedes og voksede. *Han friede, og hun sagde ja. Næsten ja.* Hun var lidt sky af natur. Men Marinus var fyr og flamme. Han udmaled for hende, hvor godt de skulle have det i det lille hus, det var den gamle, naive og søde historie, og hun troede da også på ham. Han var tredive år og havde aldrig elsket før, og han så fremtiden i rosenskrær.

En månedstid efter, at Ellen påny var rejst, modtog Marinus et brev fra hendes forældre med indbydelse til at besøge dem i deres hjem i den nordjyske købstad. Brevet var venligt og meget høfligt, men uforbindende. Det var let at se, at den, der havde skrevet det, forstod at sætte et brev sammen. Det var undertegnet: Marie og Jacob Hansen.

Marinus gjorde sig rigtig fin og rejste fuld af håb og mod til den fremmede by. Han kunne godt lade sig se, han var et pænt ungt menneske. I virkeligheden var han noget af en Adonis, høj og rank, med et stort, mørkt, glansfuldt hår og med smukke, varme, blå øjne. Dette havde man aldrig lagt mærke til på hans egn, hvor man kendte ham og hans små særegenheder altfor godt. Men Ellen havde set det. Hun vidste udmærket, at han var smukkere end hun.

Det småborgerlige hjem var præget af orden, hygge og en vis velstand eller i hvert fald af god økonomi. Ellens forældre og søskende var rolige og venlige, almindelige mennesker. Her var ikke noget at være bange for, syntes Marinus, det tegnede godt alt sammen.

Jacob Hansen var en høj, pæn mand, der førte sig med en vis værdighed, og hvis væsen var alvorligt og lidt myndigt. Men han var samtidig højst elskværdig og opmærksom, han virkede kultiveret. Marinus følte sin selvtillid vokse. Han var ikke vant til at blive behandlet med så megen agtelse.

Hen på dagen blev Marinus klar over, at Ellens forældre var meget religiøse. Mærkelig nok havde hun aldrig sagt noget om det. Han fulgtes med familien til gudstjeneste, og om eftermiddagen sang man et par salmer i hjemmet, og Jacob Hansen læste et afsnit af en andagtsbog. Dette var nu slet ikke noget nyt for Marinus. Hans fader brød sig ikke om det religiøse, men hans moder var ligesom disse folk, og han mente da også, at han selv var et kristent menneske. Det var helt hjemligt alt sammen. Ganske vist havde han tænkt sig, at han i stedet skulle ud i byen og spadserere med Ellen. Men det kunne der ikke være tale om, det mærkede han godt, her kunne han ikke komme til at tale med Ellen i enrum. Han kunne også vente, han ejede fremtiden sammen med Ellen.

Ved titiden om aftenen gik alle til ro med undtagelse af Jacob Hansen og Marinus. Det var tilrettelagt således, det kunne Marinus godt se, og han følte sig lidt knuget ved det.

„Ja, kære ven,“ sagde Jacob Hansen, da han og Marinus var blevet alene i dagligstuen. „De forstår jo sikkert, at vor datters lykke ligger os stærkt på sinde.“

Marinus kunne kun nikke. Han var gråden nær. De var dybt enige om, at Ellen skulle være lykkelig.

„Og,“ fortsatte Jacob Hansen varmt og myndigt, „vi søger jo at tjene vor Herre i det høje så godt, som vi formår i vor skrøbelighed. Ellen er, Herren være takket, et Guds barn. Og nu er det, vi ville så nødt, at hun skulle blive gift med et verdsligt menneske, De vil sikkert forstå os, unge ven. Derfor tager jeg mig den frihed at spørge Dem, om De er et omvendt menneske.“

„Ja, det mener jeg da, at jeg er,“ stammede Marinus. Han så forvirret ned for sig. Han var just ikke missionsmand som disse folk, men en kristen var han da. Han havde således alle dage ladet været med at gå til bal, for sin moders skyld. Det var vel en af grundene til, at han ligesom var kommet til at stå udenfor de unges lag på egnen.

„Det er godt, at De ønsker at være et omvendt menneske,“ sagde Jacob Hansen. „Men vi må jo altid passe på, at vi ikke bedrager os selv. Og – ja undskyld, at jeg taler om det, men vor datter lyver aldrig, det kan jeg sige med sandhed, og da vi spurgte hende om, hvordan De var i Deres daglige færd, i alle de mange tilsyneladende så små ting, så kunne hun ikke fortie for os, at De nu og da – ja bandede ...“

„Nej, nej,“ skyndte han sig at forsikre, da Marinus ville protestere, „naturligvis ikke groft og rå som et tarveligt og dårligt menneske. En sådan mand ville Ellen aldrig have talt med, det ved jeg. Nej, men det var disse små eder, som så mange tror, er uskyldige. De er ikke uskyldige, nej. Al banden er synd.“

Marinus blev blodrød i hovedet. Bandet og bandet? Han havde sommetider sagt „søreme“ og den slags. Det pinte ham. Hun var opdraget til at fortælle sine forældre alt. Og det var jo smukt, var det ikke? Det forekom ham pludseligt, at det nedværdigede deres kærlighed. Han fik ikke sagt andet, and at han gerne skulle holde op med at bruge overflødige småord.

Da smilede Jacob Hansen erfarent og ligesom smerteligt.

„Ja, ja, det er smukt af Dem, unge mand,“ sagde han. „Men det er ikke nok. Det er, havde jeg nær sagt, slet ikke det, det kommer an på. Ikke for min skyld, ikke for Ellens skyld, men for Guds skyld skal De holde op med at bande. Hvis De bliver et omvendt menneske, så vil Deres samvittighed sige Dem, at De synder, når De bander. Så kan De slet ikke.“

Nærmere kom de ikke hinanden. Det frastødte Marinus, at manden sådan fastslog, at han ikke var omvendt. Omvendt? Jacob Hansens krav til ham var for subtilt. Han forstod det ikke.

Han rejste hjem til sit eget igen, og tiden gik. De elskende skrev stadig breve til hinanden, men der var en ny, foruroligende undertone i Ellens breve. Alt var godt, hvis han omvendte sig, det var meningen, hun skrev det ikke direkte, men hun rørte ved det.

Allerede til jul kom Ellen igen til egnen.

Hendes værtsfolk på gården var ikke fanatiske i nogen retning, hun havde sin frihed her, og hun var sammen med Marinus tidligt og silde. På en måde var det sødere og heftigere end nogen sinde. Marinus mærkede nu, at pigen for alvor brød sig om ham, hun var urolig og oprevet, hendes kærtegn var hastige og heftige. Men hun veg, hun veg alligevel, hun vidste ikke, hvad hun ville. Hun aflagde kun et par flygtige besøg i hans hus. Det var ikke passende at blive der ret længe. De mødtes i det frie, skønt det var vinter med hård frost og sne. Time efter time gik de omkring i den lille granplantage ved gården. Hun gemte sig ind til ham, hun sagde, at hun elskede ham, og det var vidunderligt ... men hun vidste alligevel ikke ... Det trak ud, det blev langt hen på natten, inden de skiltes, og det var meget upassende, og de frøs, så de rystede, de kunne blive alvorligt syge af det, galt var det allsammen, men de kunne ikke få talt færdig.

En søndag i februar kom Ellens forældre til egnen.

Marinus vidste ikke, at de ville komme. De traf ham på heden. Han var på jagt.

„Nå, De går på jagt om søndagen, unge ven,“ sagde Jacob Hansen mildt og sagtmodigt.

Det var en synd at gå på jagt om søndagen, forstod Marinus nu. Det havde han ikke tænkt på før.

Hans hus og jord blev underkastet kritisk vurdering. Det hele var ikke meget værd, og det var ikke særlig behageligt for Ellen at komme herud og blive husmandskone. Marinus gav dem ret. Men hun syntes jo selv, at det sagtens kunne gå, og han ville være så god ved hende.

Ja, ja, og så var der det, at de så nødigt så deres datter gift med et vantro menneske.

Vantro! Marinus følte en desperation i sig. Han ville gøre, hvad det skulle være, for at få Ellen. Men dette med at omvende sig kunne han simpelthen ikke rumme i sit hoved. Han var ligesom andre mennesker, og han havde heller ikke mærket noget til, at Ellen var mere kristelig, end folk var flest.

De kunne spørge på egnen, om nogen havde noget at sige ham på.

Nej, nej, men det var ikke det, slet ikke det. Og Jacob Hansen rystede tragisk på hovedet.

Jamen, når de mente, han var et ordentligt menneske, hvorfor ville de så sætte sig imod, at deres datter blev gift med ham?

Ja, hun havde da også sin fri vilje, naturligvis.

Nåh, Marinus vidste næsten ikke ... når hun skulle skrifte alting for sine forældre! Han blev hidsig af fortvivelse, brugte endog af vanvare en af sine små eder.

Men Jacob Hansen kom ikke i affekt. Han var stadig mild og uovervindelig.

Nogle dage senere skrev Ellen et brev, hvori hun gjorde det forbi. Det var på sin vis et klogt brev. Hun skrev, at det endnu aldrig var gået hende galt, når hun havde fulgt sine forældres råd. Derfor havde hun ikke mod til at gøre dem imod i så stor en sag som denne.

Så var det forbi.

Og Marinus udviklede sig til en sær gammel ungkarl. Folk fik ret. Men han havde dog minder. Om bløde, ivrige pigehænder, om hengivne pigeøjne; om en uforglemmelig sommerkjole, som han havde kaldt rød, men som Ellen havde betegnet som brandgul. Og hun havde drillet ham, fordi han ikke havde forstand på farver. Ja, det var dengang ...

De havde et møde tyve år senere. For da kom Ellen rejsende ud til Marinus, en dristig og mærkværdig handling, men hun var blevet voksen nok til det. Det var midt i en ny, mærkelig sommer, hvor fortiden varmt og sørgmodigt gik igen. Jo, Ellen havde været gift, med en gammel mand, en virkelig troende mand, som forældrene stærkt havde rådet hende til at tage, og nu var han død. Hvordan han ellers havde været, sagde hun ikke ret meget om. Men hun var kommet for i al stilfærdighed at sige, at det var hendes livs store fejltrin, at hun havde fulgt sine forældres råd og ikke sit hjerte.

Der var jo tid endnu, var der ikke? Tænkte de på det? Eller tænkte den ene af dem på det? Det kom ikke på tale imellem dem. De var blevet kølet af, deres ungdom var forbi.

De sad på en bænk ved gavlen af Marinus' hus, og vinden suste sagte i træerne omkring dem. Marinus havde plantet mange små træer, dengang han gik og ventede på Ellen, og nu var de blevet til store træer, og nu var Ellen kommet, og nu var alting ligesom for sent. De holdt ikke hinandens hænder, de snakkede bare fornuftigt med hinanden. De snakkede om livet.

Ellen havde erfaret så meget, så meget. Og nu var hun sikker på, at det var blevet til lykke, hvis hun var blevet gift med Marinus, og nu var det hende, der malede alt rosenrødt, alt det, der kunne have været. Hun var så sikker på, at hun havde ødelagt både Marinus' liv og sit eget. Og Marinus, som ikke havde erfaret andet end sin sorg og ensomhed, var også sikker på det. Der var slet ingen mangler ved, slet ingen pletter på den lykke, som ikke var blevet til noget.

De sad på bænken og talte roligt om det, medens sommerdagen langsomt gik til ende. De sad der endnu i aftenens fine halvllys. De var enige, og de følte sig meget vise. De var i en stemning af at vide alt og ikke have brug for det.